

౧

వ్రీచుళ అయి నిటిలో పుట్టిన బాలిక. వకుళా సరళ లిరువురు షరిమళకు అక్కలు. వారిలో ఒకరికొకరికున్న ప్రేమానురాగాలు చెప్పటము కంటే ఊహించుకుంటే నేమంది. వారి మువ్వరియెడల సాభ్రాత్రము మూర్తీ భవించి ఉంది. వారు ఏకగర్భవాసులయినా ఆకృతిలోమాత్రం ఏమాత్రము పోలికలేదు. అలాగ చెప్పడమువల్ల ఒకరికంటె ఒకరు సుందరముగా ఉన్నారని కాని అందవికారముగా ఉన్నారని కాని ఊహించవద్దు. మువ్వరు మోహన మనోజ్ఞమూర్తులే! మువ్వరు నవ నవోన్మేషయావన ప్రగల్భలే! మువ్వరు విద్యాధిక లే!

వారి ముగ్గురికి ఒక్కొక్క సంవత్సరం తేడా వయస్సులో. పూలగుత్తుల్లో ఉండే పూలన్నీ ఒక్కమోస్తరుగానే ఉంటవా? అలాగ ఉండకపోవటమువల్ల వాసనలో గాని మెత్తదనములోగాని అందములోగాని కొంచెమైనా తేడా ఉంటుందా? షరిమళే కడగొట్టు బాలిక.

వీరికి బుద్ధితెలిసి జ్ఞానమువచ్చినప్పటినుండి వీరు చాలా అన్యోన్యంగా ఉన్నారు. ఇరుగు పొరుగువారిచేత ఇంతటి మంచిబిల్లు లే రని పించుకున్నారు. పాతశాలలో కూడా మొదటి

తరగతుల్లో షరీక్షులందుచూ మంచి మం బహుమతులు పుచ్చుకున్నారు.

మువ్వరికి ఊహ తెలిశాకే ఒకరి తరువాత ఒకరికి వివాహం లయినవి. కాలక్రమంగా యశావనం పొడసూపినది మువ్వరికిని.

ప్రథమం వకుళ అత్తవారింటి కి వెళ్లింది. వీరి ప్రేమలతను ఎవ్వరో తెలియకుండా తెగకోసి నట్లయినది. ఒడ్లు ఒరసుకొని ప్రవహించే వీరి రసవాహిని గర్భంలో ఎవరో చేయివెట్టి కలచి నట్లయినది.

అత్తవారింటికి వెళ్లేటప్పుడు చిట్టి చెల్లెల్లిదర్మి బిగ్గకాగిలించుకున్నది వకుళ. కనుగొలకులనుండి బాష్పమాక్తికాలువకుళకోమలకపోలభాగాలపై నుండి క్రిందికి జాలువారినవి ఆమె నిట్టూర్పులు వేనవిగాడ్పుల య్యాయి. వదనం చూస్తే వ్యక్తమవుతుంది ఎంత ఆరాటము ఎంత ఆవేదన అనుభవిస్తున్నదో వకుళ హృదయం. గాలికి ఊగులాడే తమలపాకు తీగలాగు ఆమె దేహం అంతా వణికింది ఒకసారి.

చెల్లెళ్లతో మాత్రం ఒక్కమూసైన ఆడలేదు. సరళా షరిమళ లిరువురు అనిమేషాంగనలయారు అక్కగారి బండి కనుచూపుదాటేవరకు, బండి కనుమరగింది. నిలువబడిన

చోటనే కుప్పగా నేలకూలిపోయారు ఇరువురు. అప్పటినుంచి పరిమళాసరళల హృదయాల్లో విషాదచ్ఛాయ లావరించాయి.

౨

ఆశకు వలెనే కాలానికి రెక్కలున్నవి. అందులో కాలాని కొక్కమహత్తరమైన శక్తి ఉన్నది. సుఖాల్ని దుఃఖాలక్రింద దుఃఖాల్ని సుఖాలక్రిందమారుస్తుంది. శరీరముమీద ఉండే గాయాల్ని ఎట్లు మాన్పుతుందో అట్లే హృదయంలో ఉండే గాయాల్ని కూడా మాన్పుతుంది. సరళకూడా అత్తవారింటికి వెళ్లింది పరిమళను ఒంటరిగా విడిచిపెట్టి. అత్తవారిళ్లకు వెళ్లిన కొన్ని దినాల్లోనే పరిమళపై ఉన్న అనురాగ లతికను త్రొంపుకో కలిగినారు వకుళాసరళలు. చాలా కాలాన్నించి పాడుకొని పెరిగి పూవులుపూసి వాసనను అన్నిదిక్కులకు వ్యాపింపజేసిన ప్రేమలతికను ఒక్కసారిగా నేలమట్టము చేయటం కష్టముగదా! పరిమళపై ఉన్న అనురాగాన్ని కొంచెమయినా మరచి పోవటానికి కారణము లేకపోలేదు. ప్రేమవాహినిచేత వారి హృదయాల్లో ఉండే దుఃఖి పంకాన్ని తుడిచివేయ గలిగే ప్రణయ మూర్తులువారివద్దఉన్నారు. పరిమళో ఏకాకి.

ప్రాణసమానలగు తన ఇరువురి అక్కల వియోగాన్ని భరించలేక పోయినది పరిమళ. ఆమె హృదయములో నుంచి పొంగి పొరలి వచ్చే దుఃఖి ప్రవాహాన్ని అరికట్టలేక పోయినది. పాపము పరిమళ కృశిస్తున్నది రోజు రోజుకి.

పరిమళ అన్నం తినడం మానివేసినది. మానివేయటమంటే ఆకలివేయక్కాదు. నోటికి రుచింపకే! నిద్రకూడా సరిగాపోయి ఎరగ్గడు పరిమళ. ఎప్పుడో నిద్రపోతుంది. ఆ నిద్రైనా గాఢనిద్ర కాదు. ఆకలతనిదురలో కలవరింపులూ, కలలూను. వారుమువ్వురు కలసి మాట్లాడుకునేమాటలు వారిపేర్లువలికేది కలవరింపుల్లో. కలలు అక్కలతో ఆడుకున్నట్టూ, పువ్వులుకోసి తలలో ముడుచుకొన్నట్టూ, కొత్తరకాలచెట్లు పాతున్నట్టూ, నీళ్లుతోడి చెట్లకి పోస్తున్నట్టూ, పాడుకుంటున్నట్టూ; చదువుకొంటున్నట్టూను. ఒక్కొక్కప్పుడు నిద్రలో కెప్పుమని కేకవేసేదికూడాను. పాపము! తలిదండ్రు లెంత ఆదరిస్తున్నా ఆ ఆకరణమాత్రం పరిమళ హృదయాకాశాన్ని అలుముకొని ఉన్న దుఃఖి మేఘాల్ని చెదరగొట్టలేకపోయినది.

“ ఈదుఃఖిం శాశ్వతంగా ఉండదు. త్వరగా కార్యంచేసి అత్తవారింటికి పంపిస్తే పరిమళ దుఃఖిమంతా మరచిపోతుంది” అని తలిదండ్రులు ధైర్యంతో ఉన్నారు. ఎవరు కష్టాల్లో మునిగి తేలుతూఉంటారో వాళ్లకే కష్టాలు దొంతర దొంతర్లగా వస్తవి. సుఖాలువచ్చినా అలాగే వస్తవి.

ఒకరోజున పరిమళ చిలుక పంజరందగ్గర కూర్చుని చిలుకకు మాటలు చెపుతూ అదిపలికే మాటలువింటూ హృదయంలో ఉండే దుఃఖాన్ని మరచిపోయి ఆనందిస్తున్న సమయంలో తపాలవాడు వచ్చి తండ్రివార్ల ఒక

టిచ్చి కాగితంమీద పరిమళ చేత సంతకం చేయించుకొని వెళ్లిపోయినాడు.

పరిమళ తంతువార్త పట్టకొని తల్లివద్దకు వెళ్లి "అమ్మా నాన్న గారికి తంతువార్తవచ్చింది ఇదిగో!"

"ఎక్కడనుంచి?"

"తెలియదు నాకు."

"మీనాన్న గా రింట్లో లేనట్టున్నారే."

"చాలా సేపయింది బజారుకివెళ్లి ఈపాటికి వస్తుంటారు."

"ఎప్పుడువస్తారో! ఎక్కడనుంచివచ్చిందో తెలిసికోవాలని నాకు చాలా ఆదుర్దాగా ఉన్నది. సీవుచదవగలవుకదా, చదువో!"

"ఒకరికి వచ్చిన ఉత్తరాలు ఒకరు చదవకూడదు. నాన్న గా రేమంటారో!"

"ఫరవాలేదు. నాన్న గా రేమంటారు?"

పరిమళ తంతు విప్పి ఇలాగ చదివించి.

"మాఅబ్బాయి ముకుందరావు స్వర్గస్థుడయినాడు." అని చదివి తంతువార్త అక్కడ పారవేసి "అమ్మా" అని కేకతో తల్లి ఒడిలో పడిపోయింది. తల్లి కూతుళ్ల హాహాకారాలతో ఇల్లంతా ప్రతిధ్వనించి పోయినది. ఎక్కడనని అక్కడ విడిచిపెట్టి గుండెలు చేతితోపట్టుకొని వారిదగ్గరకు పరుగెత్తుకొని వచ్చారు పరిచారకులంతా. కొంత సేపటికి పరిమళ తంతు వచ్చినాడు. సంగతి విన్నాడు. "హా! పరిమళ శాశ్వతవైధవ్య మనుభవించ వలసినదేనా? ఉన్న దుఃఖముతోపాటు ఈకొత్తగా

వచ్చిన దుఃఖంలో మునిగికొట్టుకొని పోవలసినదేనా? పరిమళ జీవితం వ్యర్థమేనా" అని చింతించినాడు.

3

కొంచెము కొంచెము మానుకువస్తున్న పరిమళ హృదయములోని గాయం మళ్లీ రేగింది. ఈసారి ఆ గాయాన్ని మాన్పటము తల్లి దంప్తులకు కష్టమని తోచినది. ఏమిచేయగలరు? వారు పరిమళతోపాటు దుఃఖంచేవారు; దుఃఖంచటంకంటే వారేమి చేయగలరు, పాపము! చేయవలసిన దేదో దేవుడే చేశాడుగదా. ప్రేమ పూర్ణులగు వకుళాసరళల వియోగానికే పరిమళ లేత హృదయము కుములికుములిపోతుంటే గోరుచుట్టుపై రోకటిపోటన్నట్టు మగనిచావు. చూడండి! ఆ ముగ్ధహృదయానికి చిన్నప్పడే ఎన్ని తూట్లు పడ్డాయో?

'మనస్సులో ఉండే దుఃఖాన్ని పోగొట్టి ఆనందమిచ్చే వింతవస్తువొకటి ఉంది. ఆ వస్తువుకి జీవనంకూడాఉంది. అది ఇప్పుడు కాకపోతే మరొకప్పుడైనా వచ్చి కళ్లలోలంగాఉన్న హృదయానికి ప్రశాంతం కలుగజేస్తుంది' అని పరిమళహృదయములో లీలగా తట్టేది. మగని చావు శైలిశాక ఆఘోహ ఎలాగయితే పుట్టినదో అలాగే అంతరించినది.

తన కిక ఆనందమన్న మాటే లేదనుకున్నది పరిమళ. పరిమళ కన్నుమూసినా తెరిచినా దుఃఖదేవత నృత్యంచేస్తున్నట్టా, తన్ను చూచినవ్యతఃన్నట్టా, ఒక్కొక్కప్పుడు "నిన్ను

సంపూర్ణముగా ఆకర్షించాను చూచావా. దుఃఖములో ఎంత ఆనంద మున్నదనుకున్నావు. నువ్వు కొంత కాలము దుఃఖములో ఉండే ఆనందాన్ని మాధుర్యాన్ని అనుభవించ గలుగు తావు" అని హెచ్చరిస్తూ చెప్పినట్టు కనపడేది.

సకలభోగభాగాలు అనుభవించే ఈ శూన్యలోకముతోటి తనకీక సంబంధములే దనుకున్నది పరిమళ. తనకు ఆనందము ఇచ్చి ఆనందము పొందేవారు తనకీక నెవ్వరు లేదను కున్నది. ఆ ఉద్దేశముతోటే మంచము పట్టినది పరిమళ.

తల్లిదండ్రుల గుండెల్లో రాయిపడినది. తిండి తిప్పలుమాని పరిమళకు పరిచర్యలు చేయటం మొదలుపెట్టారు. అపరధస్వంతరి లాంటి వైద్యుడినికూడా పెట్టినారు.

మనోవ్యాధికి మందులేదుకదా

అలాగే కొన్ని రోజులు నిశ్శబ్దముగా గడచిపోయినవి. అది వర్షాకాలము. మబ్బులు ఆకాశాన్ని దట్టముగా కప్పినవి. హోరుమంటూ వీస్తున్నదిగాలి. వర్షముకురవటము ప్రారంభించినది. కురిసిన కాస్తనేపూ భూమికి ఆకాశానికి ఏకధారగా కురిసినది వర్షము. మబ్బులకు బరువుతగ్గినది. నల్లటి మబ్బులల్లా తెల్లటిమబ్బులకింద మారిపోయినవి. గాలి విసురుకూడా కొంచెం తగ్గినది.

ఆ సమయములో వకుళాసరళలు

ఒక్కసారే బండిదిగి లోపలికి వెళ్లినారు. గోడనంటి పెట్టుకొని ఉన్న బల్లిలాగ మంచాన్ని అంటి పెట్టుకొని ఉన్న పరిమళను చూచి వెలువల్ల వచ్చే దుఃఖాన్ని ఆపుకో లేక గోలు

గోలున ఏడ్చారు. అక్కడ ఉన్నవారు "ఏడవకండి, ఏడిస్తే రోగికి నిద్రాభంగమే కాకుండా బాధకూడా ఎక్కువవుతుంది." అని చెప్పి ఊరడించారు. ఏడ్వటం మాని పరిమళ మంచం దగ్గరకు వెళ్లి కూర్చున్నారు వకుళా సరళలు. అక్క లిద్దరూ వచ్చారని తెలియనే తెలియదు పరిమళకి. ఆమె కన్నులు మూసికొనే ఉన్నది. ఆమె వదనము పాలిపోయి ఉన్నది. జీవకళ ఏమాత్రము లేదు. ఆమె శరీరము చిక్కి శల్యమైనది. అప్పుడప్పుడు నిట్టూర్పులు విడుస్తూ ఉన్నది. కొంత నేపటికి కన్నులు తెరిచి ఏడుపు మొగాలతో తనపక్క కూర్చుని ఉన్న అక్కల నిద్దరిని చూచింది కాంతి విహినాలయిన కళ్లతో. కాస్తనేపు రెప్పలు మూయకుండా చూచి కనులు మూసుకొన్నది. తిరిగి కొంత నేపటికి కళ్లు తెరిచినది. తెరిచి ఊరవటముతోటే పరిమళశుష్కనే త్రాలనుండి కన్నీళ్లు బాటబాటరాలాయి. అదిచూచి ఇదిసతకునుంచి దుఃఖాన్ని దిగమింగి ఉన్నా వకుళా సరళ లిరువురు బారుమని ఏడ్చారు. అదిచూచి ఇంట్లో వాళ్లంతా గొల్లుమన్నారు ఒక్కసారి.

ఒక్క దీర్ఘనిశ్వాసం విడిచివుచ్చి ఆపుకోలేకుండా వస్తూఉన్న నిద్రాభరానికి కళ్లు మూసుకొన్నది పరిమళ.

వర్షపు చినుకులకు తడిసి ఉన్న చెట్లయాకులను గాలివచ్చి కడల్చటమువల్ల నీటిబొట్లు జలజలా నేల రాలాయి. పరిమళకు ఇష్టమైన గులాబిపూవుకూడా తల ఊపడము

నల్లపూరేకులమీదనుండేనీచుక్కలుక్రిందికి డప్పులో అన్నట్టు గాలికూడా వీస్తున్నది.
 రాలాయి. కిలకిలలాడేపక్షులు ఆనాడు కిక్కు
 రుమనకుండా పిచ్చిచూపులతో వట్టి బయల్ని నెమ్మది నెమ్మదిగా వచ్చి చీకటి తెరలు
 చూస్తున్నవి. హృదయములోని ఆవేదన భరిం విచారంగా ఉన్న ప్రకృతికాంతవదనాన్ని మను
 చలేక ప్రకృతికాంత విడుస్తున్న ఊర్సుగా వ్యమాత్రుల కెవ్వరికీ కనపడకుండా కప్పినవి.

ఫ ని ఫ ణ న ట న ము
 విద్వాన్ కఙ్ఠి కామేశము గారు

ప్రేమదోభిగీంద్ర భోగాంచిత సుమణిమయ శ్రేష్ఠవీరస్థమై త
 ద్భాషా కోష్ఠాక్షి ధారా సరికలిత సుఖాభ్యంజన స్నానమై భ
 వ్యామేయామోద గోపీవ్యతి కరతరళా పాంగనీరాజనశ్రీ
 వ్యామర్శశ్యామలంబౌ ఫణిఫణనటనప్రౌఢపాదంబుః గొల్తున్.
 తనకుఁ భోగీంద్రఁ డెంతేదవిలి కడియమై తద్దయ్యఁ జెల్వమీఱఁ
 గనుదానుఁమించి యాఁన్న గకులఁతికిఁ మాన్యచూ శేఖరంబై
 కన నిల్లనోన్యన్య శోభాకరణఘనవిధి ఖ్యాతమై సర్వలోకా
 వనమై సంకీ ర్షితంబౌ ఫణిఫణనటనప్రౌఢపాదంబుః గొల్తున్.
 నాగాధీశస్ఫుర ద్దంప్రీలవిషమున నున్నగ్నమయ్యుఁ విభాస్వత్
 గంగాదివ్యధారఁ జెలఁగు నమ్పతమున్ జెచ్చెరఁ జూపుచుఁ ద
 దోభిగాంచ ద్రత్నదీప్తి స్ఫురణఁదవిలియుఁ భూరినైల్యంబునం దా
 బాగొప్పం దీపితంబౌ ఫణిఫణనటన ప్రౌఢపాదంబుః గొల్తున్.
 కాకుత్స్థం డేనదీశీకరముల భువికిఁ ఖ్యాతసంజీవనంబున్
 వీకఁ గల్పించెనో యావిమల సురనదీవీచికాశీకరోద్యత్
 సేకంబుఁ గొల్పివే మూర్ఛితునిగ ఫణిని జేసి చాతుర్యలక్ష్మీ
 వ్యాకోచోద్దీపితంబౌ ఫణిఫణనటన ప్రౌఢపాదంబుః గొల్తున్.
 శ్రమరీసందోహ శంకాస్పదతకబరీ భాసురామ ర్త్యనారీ
 చమరీ జాంచత్కరాంభోజ కలితకుసుమ స్ఫార సారభ్యశుంభ
 ద్భ్రమద భ్రభ్రాంతి. బిభ్ర ద్భ్రమరకులకలధ్వాన సంతానతాన
 ప్రమిళన్నాట్యోద్ధృతంబౌ ఫణిఫణనటన ప్రౌఢపాదంబుః గొల్తున్.

తిలుగు విశ్వవిద్యాల
 గ్రంథాలయం
 వై.వి.వి. విశ్వవిద్యాలయం
 తిరువనంతకల్లు
 తిరువనంతకల్లు-19